

Nobelova nagrada za književnost

M. Pavlovski, Split

Nobelova nagrada za književnost ove godine dodijeljena je islandskom književniku Laxnessu za »njegov epski rad, kojim je obnovio islandsku književnost«.

Rođen je u Reykjaviku 23. aprila 1902. u porodici zemljoradnika. U neposrednom dodiru sa prirodom kod njega se brzo probudila umjetnost pisanja. Ostavio je studije i u 17-oj godini otpočeo putovati. U toj episi pojavljuje se njegov prvi roman »Sin prirode« u kojem se nazire uticaj švedskih i norveških romanopisaca Bjoernsona, Hamsuna i Selme Lagerloef.

Od 1919. do 1929. godine putuje po Evropi i Americi. Njegov centralni motiv postaje problem sudbine ljudi u izmučenom poslijeratnom svijetu. 1922. proveo je izvjestan vremenski period uz benediktinski konvent St. Maurice u Clervaux-u (Luksemburg) sa namjerom da otpočne filozofske i teološke studije i da se zaredi za svećenika.

Ali duhovna i intelektualna evolucija odvela je ipak Laxnessa na sasvim suprotan put. Napustio je religioznu soluciju problema čovječanstva da bi odlučno ušao u život kao uvjereni socijalista. Još se jače utvrdio u svom uvjerenju za kasnijeg dvogodišnjeg boravka u SAD, gdje se vidno ispoljio uticaj Uptona Sinclair-a na njega (1927—1929).

»Narodna knjiga« publikovana 1929. godine nosi znakove ovog novog stadija Laxnessove misli pozivajući na potrebu da se podigne životni standard islandskog naroda.

Postaje inspirator nove islandske političke stranke utemeljene 1939. sa ciljem da zbliži lijevo krilo islandske laburističke partije sa komunistima. U ovom periodu on definitivno obrađuje svoje političko uvjerenje.

1930. objavljuje svoj »Salka Valka«, roman u dvije epizode preveden na nekoliko jezika. U 1934.—35. objavio je roman »Slobodni ljudi« o malim islandskim posjednicima zemlje, a zatim veliko djelo u četiri volumena (centralno lice je narodni islandski pjesnik Olafur Karason) »Svjetlost svijeta« 1937. godine, »Ljetni konj« 1933., »Pjesnikova kuća« 1939. i »Ljepota neba« 1940. godine.

Za vrijeme rata su se pojavile tri knjige njegove historijske i patriotske trilogije »Islandska zvona«. Radnja ove trilogije odvija se u XVII. vijeku, kada je Island bio danska kolonija.

Poslije rata Halldor Laxness postaje jedna od najistaknutijih ličnosti Pokreta partizana mira. 1952. godine objavljuje roman pod naslovom »Atomska stanica« u kojem zauzima stav protiv politike Atlantskog pakta i islandske vlade i djeluje u pravcu da »Island opet preuzme svoje nacionalne tradicije«.

Sada Halldor Laxness živi u apsolutnoj povučenosti u svojoj vili u Mosfellsvelt u blizini Reykjavika. S vremena na vrijeme surađuje u književnim ili političkim novinama i časopisima.